

8D07202 (6D070700) «Тау-кен ісі»
 білім беру бағдарламасы бойынша
докторанттардың 2021-2022 оқу жылындағы сауалнамасының
нәтижелері бойынша
ЕСЕП

Сапа менеджменті және аккредиттеу орталығы 2021-2022 оқу жылында тұтынушылардың барлық топтарына жоспарланған сауалнама кешені шеңберінде «Докторанттардың білім беру қызметтеріне қанағаттануы» сауалнамасын жүргізді.

Зерттеу мақсаты – «Қарағанды техникалық университеті» КеАҚ докторанттарында оқу және ғылыми жұмыс процесінде туындайтын проблемаларды анықтау.

Зерттеу нысаны «Қарағанды техникалық университеті» КеАҚ 1-3 курс докторанттары болды.

Сауалнамаға докторанттардың жалпы санынан респонденттердің 81% қатысты.

Зерттеу тақырыбы: докторанттардың оқу процесін ұйымдастыру туралы қалыптасқан түсініктері, оның әртүрлі сипаттамаларына қанағаттану дәрежесі.

Сауалнама нәтижелері өңделген және докторанттардың жеке пікірінің құпиялылығына кепілдік бере отырып, жалпылама түрде ұсынылды.

Сауалнама нәтижелерімен докторанттар кафедра сайтында таныса алады.

Докторанттардың білім беру қызметтерінің сапасына қанағаттануын бағалау үшін 5 балдық шкала қолданылды, мұнда 5 - үздік; 4 – өте жақсы; 3 – жақсы; 2 - қанағаттанарлық; 1 – қанағаттанарлықсыз, нашар.

Сауалнама нысаны докторанттардың қанағаттану көрсеткіштерін анықтайтын бағалау критерийлерінен тұрды (1-кесте).

1-кесте

Докторанттардың қанағаттану критерийлері мен көрсеткіштері

№	Бағалау критерийлері	Критерий бағасы, балл				
		1	2	3	4	5
1	Диссертациялық зерттеудің ұсынылған тақырыбының өзектілігі мен Сіздің ғылыми қызығушылықтарыңызға сәйкестігі					
2	Диссертациялық зерттеуді дайындауды ұйымдастырушылық-әдістемелік және ақпараттық қамтамасыз ету деңгейі					
3	Ғылыми жетекшінің кәсібилігі мен құзыреттілігі					
4	Диссертациялық зерттеу нәтижелерін сынақтан өткізу және жариялау мүмкіндіктері					
5	Кафедралық ғылыми-зерттеу, оның ішінде қаржыландырылатын жобаларға қатысуға қолжетімділік					
6	Университеттің Сіздің сұраныстарыңызға жауап беруінің жеделдігі					
7	Университетте және одан тыс жерлерде өткізілетін ғылыми іс-шаралар туралы ақпараттың қолжетімділігі, толықтығы және дұрыстығы					
8	Шетелдік тағылымдаманы ұйымдастыру мен өткізудің жалпы деңгейі					
9	Сіз үшін шетелдік тағылымдаманың тиімділігі					

Сауалнама нәтижелері бойынша келесі деректер алынды:

1. Диссертациялық зерттеудің ұсынылған тақырыбының өзектілігі мен Сіздің ғылыми қызығушылықтарыңызға сәйкестігі

Критерийлер	Көрсеткіштер (%)
Қанағаттанарлықсыз, нашар – «1»	-
Қанағаттанарлық – «2»	-
Жақсы – «3»	15,3
Өте жақсы – «4»	-
Үздік – «5»	84,7

1-кесте

Зерттеу тақырыбының өзектілігі ЖАК-тың диссертациялық зерттеуге қойылатын негізгі талаптарының бірі болып табылады. Диссертациялық тақырыптың өзектілігі оны ғылыми және практикалық зерттеу қажеттілігімен анықталады және докторанттардың ғылыми қызығушылықтарына сәйкес келуі керек. Бұл критерийді сауалнама жүргізілгендердің **84,7%** «үздік», **15,3%** «жақсы» деп бағалады.

Жоғарыда аталған жоғары пайыз докторанттардың белгілі бір мәселелерді шешуде қойылған мақсаттарға жету үшін диссертациялық зерттеу тақырыбын нақты анықтайтындығын көрсетеді.

2. Диссертациялық зерттеуді дайындауды ұйымдастырушылық-әдістемелік және ақпараттық қамтамасыз ету деңгейі

2-кесте

Критерийлер	Көрсеткіштер (%)
Қанағаттанарлықсыз, нашар – «1»	-
Қанағаттанарлық – «2»	-
Жақсы – «3»	-
Өте жақсы – «4»	32,3
Үздік – «5»	67,7

Оқу процесін оқу-әдістемелік және ақпараттық қамтамасыз ету докторанттардың докторантураның білім беру бағдарламасын сапалы меңгеру мүмкіндігіне кепілдік беруі тиіс. Білім беру бағдарламасын іске асыру халықаралық ақпараттық желілерге, электрондық деректер базасына, кітапхана қорларына, компьютерлік технологияларға, оқу-әдістемелік және ғылыми әдебиеттерге еркін қол жеткізу арқылы қамтамасыз етілуі тиіс. Ақпараттық және оқу-әдістемелік қамтамасыз ету докторанттардың өзіндік жұмысына дәйекті түрде баса назар аудара отырып жүзеге асырылады. Зерттеу көрсеткендей, сауалнамаға қатысқандардың **67,7%** толық қанағаттанған, сауалнамаға қатысқандардың **32,3%** «өте жақсы» деп бағалаған. Докторанттардың жоғарыда көрсетілген көрсеткіштері университеттің докторанттарды даярлау бағыттары бойынша ұсынатын ақпараттық ресурстарының жалпы жеткілікті және қолжетімді екендігін көрсетеді.

3. Ғылыми жетекшінің кәсібилігі мен құзыреттілігі

3-кесте

Критерийлер	Көрсеткіштер (%)
Қанағаттанарлықсыз, нашар – «1»	-
Қанағаттанарлық – «2»	-
Жарайды – «3»	-
Өте жақсы – «4»	33,1
Үздік – «5»	66,9

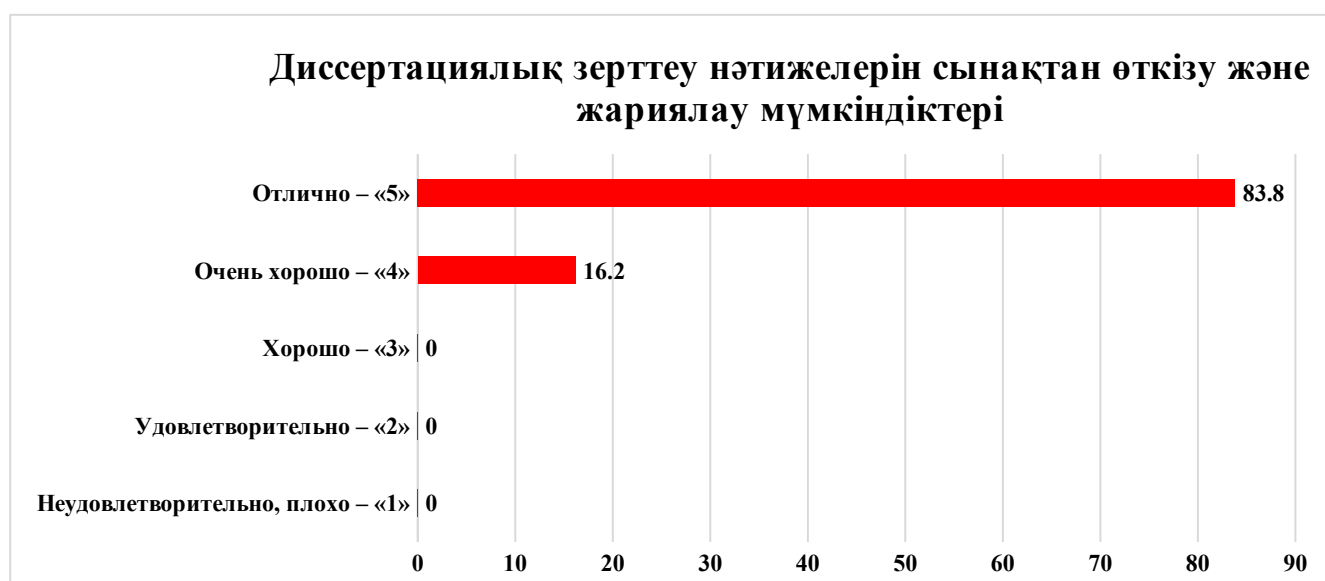
Докторанттарды нәтижелі оқытудың және қорғаудың барлық кезеңдерінен оңай өтудің маңызды факторы – бұл ғылыми жетекшіні таңдау. Басқа докторанттарға жетекшілік ету тәжірибесіне, сондай-ақ ғылыми қоғамдастықтағы жоғары кәсібилік пен құзыреттілікке көп нәрсе байланысты. Сондықтан оны таңдау мәселесі болашақ докторанттар үшін ең өзекті болып табылады.

Жүргізілген зерттеу ғылыми жетекшілердің кәсіби деңгейі мен құзыреттілігін анықтауға мүмкіндік берді. Сауалнама нәтижелері бойынша докторанттар ғылыми жетекшінің кәсібилігі мен құзыреттілігін жақсы бағалады – **66,9%** «үздік», **33,1%** - «өте жақсы». Бұл көрсеткіш университет докторанттарының ғылыми жетекшілерінің мынадай құзыреттерге ие екендігін көрсетеді: ғылыми жұмыстың, оны ұйымдастырудың бай тәжірибесі, терең ғылыми білім, дәрежелілік, сондай-ақ қажетті білім мен дағдыларды алу үшін докторантты даярлауды үйлестіре алады, докторантқа диссертация жазудың теориялық, әдіснамалық, стилистикалық және басқа да мәселелері бойынша кеңес бере алады, докторанттың жұмыс кестесін құрастыру және оның орындалуын бақылау және т.б.

4. Диссертациялық зерттеу нәтижелерін сынақтан өткізу және жариялау мүмкіндіктері

4-кесте

Критерийлер	Көрсеткіштер (%)
Қанағаттанарлықсыз, нашар – «1»	-
Қанағаттанарлық – «2»	-
Жақсы – «3»	-
Өте жақсы – «4»	16,2
Үздік – «5»	83,8

Диссертацияға кіріспенің маңызды бөлімі зерттеу нәтижелерін сынамау деп аталады. Сынамау докторантты өзінің ғылыми зерттеулерін қайта ойластыруға, оларды тереңірек пысықтауға ынталандырады, авторға ғылыми ережелерді қайта қарау қажеттілігін растауға немесе түсінуге көмектеседі. Докторанттардың **83,8%** «Диссертациялық зерттеу нәтижелерін сынақтан өткізу және жариялау мүмкіндіктері» «үздік» деңгейде, сауалнамаға қатысқандардың **16,2%** «өте жақсы» деңгейде.

Жүргізілетін зерттеу кезеңдерінің объективті бағаларын, қорытындылар мен практикалық ұсыныстарды уақтылы алу үшін жұмысты сынамауды диссертация тақырыбы бекітілгеннен кейін бірден диссертациялық зерттеу бойынша жұмыс басынан бастау керек екені анық. Сәтті сынамау – зерттеу сәттілігінің кепілі деп сеніммен айтуға болады. Өкінішке орай, көбінесе докторанттар өздерінің зерттеу нәтижелерін сынамау мен енгізуді бір қатарға қояды. Бұл ұғымдарды синоним деп атауға болмайды. Көбінесе авторефераттар мен диссертациялардың мәтіндерінде, мысалы: «Зерттеу нәтижелерін сынамау мен енгізу жарияланымдар, автордың конференция жұмысына, мектептерде мұғалім ретінде

практикалық жұмысқа қатысуы арқылы жүзеге асырылды» деп жазады. Жарияланымдар арқылы нәтижелерді таратуды жүзеге асыруға болады, конференцияларға қатысу арқылы нәтижелерді талқылауға және таратуға болады. Тек жеке практикалық жұмыс арқылы нәтижелерді сынамалауға болады, бірақ бұл әлі де негізделуі керек. Диссертациялық жұмыстың материалдарын ғылыми қоғамға жеткізудің ең кең тараған тәсілдері докторанттың ғылыми конференцияларға, симпозиумдарға қатысуы, кафедра отырыстарында сөз сөйлеуі, ғылыми қоғамдастықтың түрлі іс-шараларына қатысуы, зерттеу тақырыбы бойынша ұсыныстарды дайындау және әртүрлі органдарға жіберу болып табылады.

5. Кафедралық ғылыми-зерттеу, оның ішінде қаржыландырылатын жобаларға қатысуға қолжетімділік

5-кесте

Критерийлер	Көрсеткіштер (%)
Қанағаттанарлықсыз, нашар – «1»	-
Қанағаттанарлық – «2»	-
Жақсы – «3»	-
Өте жақсы – «4»	32,8
Үздік – «5»	67,2

Кафедралық ғылыми-зерттеу, оның ішінде қаржыландырылатын жобаларға қатысуға қолжетімділік

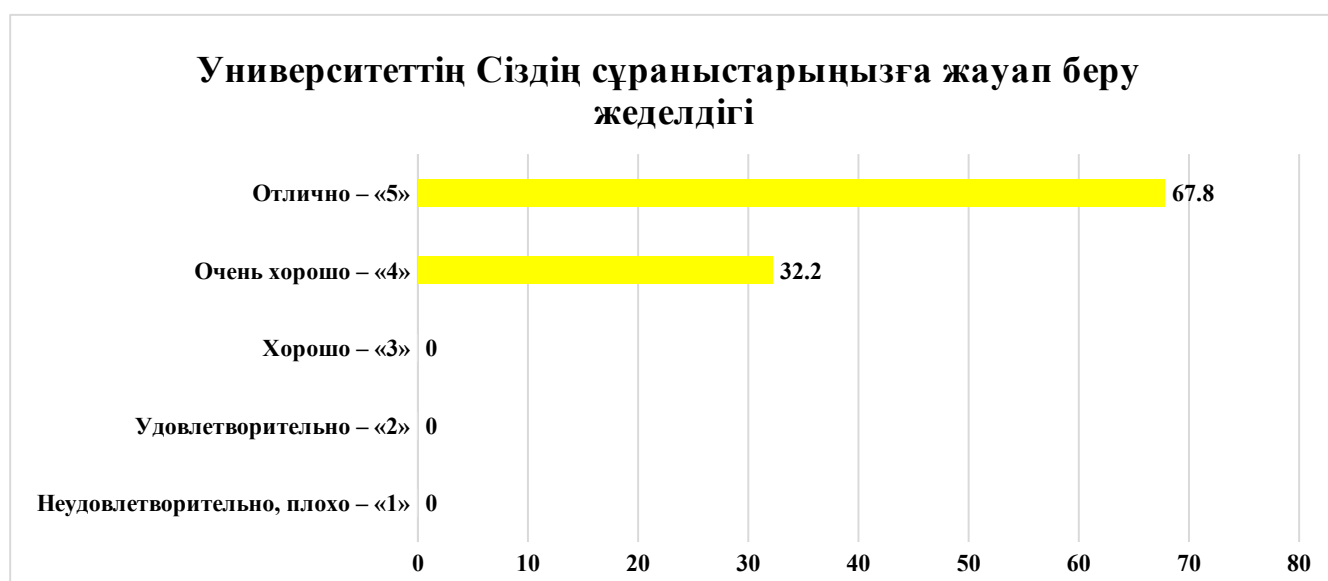
■ Неудовлетворительно, плохо – «1» ■ Удовлетворительно – «2» ■ Хорошо – «3»
 ■ Очень хорошо – «4» ■ Отлично – «5»

«Кафедралық ғылыми-зерттеу, оның ішінде қаржыландырылатын жобаларға қатысуға қолжетімділік» докторанттардың көпшілігі **67,2%** - «үздік», респонденттердің **32,8%** «өте жақсы» деп бағалады.

6. Университеттің Сіздің сұрауларыңызға жауап беру жеделдігі

6-кесте

Критерийлер	Көрсеткіштер (%)
Қанағаттанарлықсыз, нашар – «1»	-
Қанағаттанарлық – «2»	-
Жақсы – «3»	-
Өте жақсы – «4»	32,2
Үздік – «5»	67,8

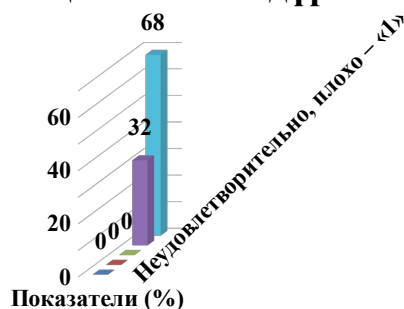
Респонденттердің көпшілігі ЖОО-дан өз сұраныстарына жауап алды: «**үздік**» - 67,8%, «**өте жақсы**» - 32,2%. Университеттің докторанттардың сұраныстарына жауап беру жеделдігі жоғары деңгейде деп айтуға болады. Білім алушылардың, оның ішінде докторанттардың сұраныстары білім беруді, қоғамның әлеуметтік-экономикалық және әлеуметтік-мәдени салаларын одан әрі дамыту жолдарының көрсеткіші болып табылады. ЖОО-да оқу процесінде сұраныстарды зерттеу білім алушының жеке басының іс-әрекетін анықтайтын субъективті факторларды талдауға, оның білім алу белсенділігін сипаттауға, білім саласында да, одан тыс жерлерде де білім алушының жеке басының жұмыс істеуі мен даму процестерін реттейтін тетіктердің қалыптасуын бақылауға мүмкіндік береді.

7. Университетте және одан тыс жерлерде өткізілетін ғылыми іс-шаралар туралы ақпараттың қолжетімділігі, толықтығы және дұрыстығы

7-кесте

Критерийлер	Көрсеткіштер (%)
Қанағаттанарлықсыз, нашар – «1»	-
Қанағаттанарлық – «2»	-
Жақсы – «3»	-
Өте жақсы – «4»	32
Үздік – «5»	68

Университетте және одан тыс жерлерде өткізілетін ғылыми іс-шаралар туралы ақпараттың қолжетімділігі, толықтығы және дұрыстығы

- Неудовлетворительно, плохо – «1»
- Удовлетворительно – «2»
- Хорошо – «3»
- Очень хорошо – «4»
- Отлично – «5»

Респонденттердің **68%** «үздік» жауабын таңдады. Салыстырмалы түрде аз жауаптар «4» қатарынан таңдалды - **өте жақсы - 32%**. Университетте және одан тыс жерлерде өткізілетін ғылыми іс-шаралар туралы ақпарат барлық білім алушылар үшін университеттің сайты арқылы және ғылыми бөлімшелердің адресіне электрондық пошта арқылы - барлық кафедра меңгерушілеріне және білім алушылардың ғылыми жұмысына жауапты адамдарға келіп түседі. Яғни, қанағаттанудың жеткіліксіз жоғары деңгейі докторанттардың келіп түскен ақпаратқа немқұрайлы қарауымен байланысты. Бұл болжам қосымша зерттеу жүргізу кезінде нақтылауды қажет етеді.

8. Шетелдік тағылымдаманы ұйымдастыру мен өткізудің жалпы деңгейі

8-кесте

Критерийлер	Көрсеткіштер (%)
Қанағаттанарлықсыз, нашар – «1»	-
Қанағаттанарлық – «2»	-
Жарайды – «3»	-
Өте жақсы – «4»	33,2
Үздік – «5»	66,8

Шетелдік тағылымдама – докторантура бағдарламасының міндетті компоненті. Шетелдік тағылымдаманы ұйымдастыру және өткізу деңгейіне толық қанағаттанушылықты докторанттардың **66,8%** астамы, «өте жақсы» - докторанттардың **33,2%** көрсетеді. Алынған мәліметтер университетте докторанттардың шетелдік тағылымдамасын жоспарлау мен ұйымдастырудың жоғары деңгейін дәлелдейді.

Докторанттың жеке жұмыс жоспарына сәйкес инновациялық технологиялармен және өндірістің жаңа түрлерімен танысу үшін ғылыми ұйымдарда және (немесе) тиісті салалардағы немесе қызмет салаларындағы ұйымдарда, оның ішінде шетелде міндетті түрде ғылыми тағылымдамадан өту көзделеді.

Алайда, коронавирустық пандемияға байланысты білім алушылардың шетелдік тағылымдамаларын шектеу енгізілгенге дейін докторанттар, әдетте, шетелдік университетте немесе ғылыми орталықта шетелдік ғылыми кеңесшінің жұмыс орны бойынша ғылыми тағылымдамадан өткенін атап өткен жөн. Пандемия енгізілгеннен кейін докторанттардың ғылыми тағылымдамалары қазақстандық ғылыми ұйымдарда немесе тиісті салалардағы немесе қызмет салаларындағы

ұйымдарда немесе қазақстандық және шетелдік жоғары оқу орындарында онлайн режимінде өтті.

9. Сіз үшін шетелдік тағылымдаманың нәтижелілігі

9-кесте

Критерийлер	Көрсеткіштер (%)
Қанағаттанарлықсыз, нашар – «1»	-
Қанағаттанарлық – «2»	-
Жақсы – «3»	-
Өте жақсы – «4»	-
Үздік – «5»	100

9 критерий бойынша докторанттардың докторанттарға арналған шетелдік тағылымдаманың нәтижелілігі үшін қойған бағаларының жеткілікті жоғары деңгейі («үздік» - **100%**) белгіленді. Яғни шетелдік практиканы аяқтағаннан кейін докторанттар әлемдік ғылымның жаңа жетістіктерін игереді, ғылымның белгілі бір саласында ғылыми, кәсіби қызметтің практикалық дағдыларын қалыптастырады.

Сауалнама соңында респонденттерге оқу процесінің ұйымдастырылуын, оқыту сапасын және университет қызметінің басқа да бағыттарын бағалауды анықтау үшін осы сауалнамаға қосу қажет болатын сұрақтарды құрастыру ұсынылды. Осы ұсыныс бойынша докторанттардың қанағаттанбауын байқауға болады: «Білім алушыларды әртүрлі іс-шараларға көпшілік көрініс ретінде пайдалану, қажетсіз семинарлардың, кеңестердің жиілігі және т.б.» *.

* Докторанттардың жауаптары түпнұсқада берілген. Автордың емлесі мен тыныс белгілері сақталған

Қорытындылар:

1. Жалпы, сауалнама нәтижелері докторанттардың университеттің білім беру қызметтеріне қанағаттанушылығының жоғары дәрежесін көрсетеді, бағалар **«жақсы»** - 3 және **«үздік»** - 5 балдары арасында өзгерді.

2. Ұсынылған диссертациялық зерттеу тақырыптарының өзектілігі докторанттардың ғылыми қызығушылықтарына толық сәйкес келеді - сауалнамаға қатысқандардың **84,7%** - **«үздік»**, **15,3%** **«жақсы»** деп бағалады.

3. Респонденттердің жауаптары ғылыми жетекшілердің кәсібилігі мен құзыреттілігін және диссертациялық зерттеуді дайындауды ұйымдастырушылық-әдістемелік және ақпараттық қамтамасыз ету деңгейлерін бағалаудың күтілетін өзара тәуелділігін растады. Университет докторанттарды даярлау бағыттары бойынша ұсынатын ақпараттық ресурстар, жалпы алғанда, диссертациялық зерттеуді дайындау кезінде жеткілікті және қолжетімді: - **67,7%** - **«үздік»** және **32,3%** **«өте жақсы»** деп бағалады. Ғылыми жетекшілердің кәсіби деңгейі мен құзыреттілігін: **66,9%** - **«үздік»**, **33,1%** **«өте жақсы»** деп бағалады.

4. Диссертациялық зерттеу нәтижелерін сынамалау және жариялау мүмкіндіктері: **16,2%** – **«өте жақсы»**, **83,8%** - **«үздік»** деп бағаланды.

5. Кафедралық ғылыми-зерттеу жобаларына, оның ішінде қаржыландырылатын жобаларға қатысуға қол жетімділігімен респонденттердің **67,2%** - **«үздік»**, **32,8%** **«өте жақсы»** деп атап өтті.

6. Университеттің ЖОО бойынша докторанттардың сұраныстарына жауап беру жеделдігін бағалау кезінде бағалардың алшақтығы байқалады: докторанттардың **67,8%** пікірі бойынша **«үздік»** деңгейде, ал **32,2%** үшін **«өте жақсы»** деңгейде.

7. Университетте және одан тыс жерлерде өткізілетін ғылыми іс-шаралар туралы ақпараттың қолжетімділігін, толықтығын және дұрыстығын респонденттер өте жақсы бағалайды: респонденттердің **68%** толық қанағаттанған, **32%** - қанағаттанған.

8. Докторанттардың көзқарасы тұрғысынан шетелдік тағылымдаманы ұйымдастырудың және өткізудің жалпы деңгейі **үздік деңгейде** - **66,8%**. Шетелдік тағылымдаманың нәтижелілік деңгейі **«үздік»** - **100%** деп бағаланды.

9. Ұсыныстарда докторанттар әртүрлі іс-шараларға көпшілік көрініс ретінде қатысатынына наразылықтарын білдірді, қажетсіз семинарлар мен кеңестер өте көп өткізіледі.

Ұсыныстар:

1. Сапа менеджменті және аккредиттеу орталығы сауалнама сұрақтарын түзету үшін докторанттардың ұсыныстарын қарастырсын.

2. Кафедра меңгерушісіне, ҒжәнеИД сауалнама нәтижелерімен танысып, қажет болған жағдайда білім беру қызметтерінің сапасын жақсарту бойынша іс-шаралар жоспарын әзірлеуі қажет.